

آبونه شرايطى : هر يک

ايچون سنه لکى (۲۷۰)

آلى آبلى (۱۰۰) غروشد

لسخه سى ۵ غروشد

سنه لکى ۵۲ لسخه در .

ادار خانه : آقره ده حریت

اوتلى قارشوسنده کى سوقاقده

اخطارات

آبونه بدلى پشیندر

مسلكه موافق آثار مع المذونیه

قبول اولنور . درج ایندله یین

یازیلر اهاده اولنماز .

والله یهدى من یشاء الى صراط مستقیم

باش محرر
محمد عاکف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

آبغون اهدکم سبیل الرشاد

مع مافیه کړک سحر مسئله ده ، کړک هاروت ماروت قصه سینه
عائد اولمق اوزره مستقل فصلار یازه جغز . حقیقی وسنت صحیحینی
آرایانلر ایسته کارینی اوراده بوله جقلردر .

شیخ عبدالعزیز چاوش

دردنجی مصاحبه

افاضل علمانزد شرعیه وکالتی تدریسات مدیر عمومی آقسه کبلی احمد حدی افندی
طرفندن دارالمعلمین قونفرانس سالوشده ویریلن دردنجی مصاحبه تک خلاصه سیدر :

افندیلر ، خاطر لرده در که مصاحبه لریمه باشلارکن مسلمانلرک فعلری
وطیبی بر دین اولدیغی ، و بونی ایضاح و اثبات ایده بیلیمک ایچین
اسلامک اعتقادیاتی ، اخلاقیات و اجتماعیاتی تدقیق ایتیمک لازم کلدیکتی
سویله مشدم . کچن مصاحبه لریمده اسلامک ارکان اعتقاده فی تدقیق
ومقایسه ایدرک اعتقادات اسلامیه ده خلاف عقل وغیرطبیعی براسلامک
بولونمغینی کوسترمیه جالیشدم . بومصاحبه میده ده اخلاق و اجتماعیات اعتقادیله
مقایسه یاییق ایستبورم .

افندیلر ، هیچ شبهه ایتیمک لازمدر که : انسان درجات تکامله
سوق ایده جک ، اقوامی اوج سعادت وترقی به ایصال ایده جک آنجق
قوانین اخلاقیه در . حیات بشری تنظیم ایدن معاملانک قوانین ناظمه منی
انسانلره ایلک تعلیم ایدن (دین) اولدینی کی ، قواعد اخلاقیه فی
تعلیم ایدرده یته (دین) در ، وحی الهی در . هر دینک ارکان اساسیه سندن
بری ده قواعد اخلاقیه در . تاریخ بشرک هر صحیفه منی نزه کوستریبور که
خواص وعوامی حیران ایدن قضیه تیرک ادوار انکشافی ، دائماً عقیده
وایمانک قوتلی اولدینی زمانلره تصادف ایتدردر . قلبلرده ایمانک
کوشه مه به باشلادینی دورلرده ايسر ذائل وقبایحک جمعیه تاصل حکمران
اولدینی هر کسک معلومی در . قلبلرده دین دویغوسنک ، مسؤولیت اخرویه
فکرینک قوتلی رصورتده بشادینی دورلرده پک زیاده انکشاف ایتمش اولان
فضائل ، بواعث قدرلرک کوشه مه به باشلادینی زمانلرده دوجار ضعف اولمش ومع
التأسف ذائل وقبایح آلا بیلدیکنه تعمم ایتدردر . دینک اولیور که : قوانین
اخلاقیه دیندن دوغویور ، اخلاقی نلقین ایدن دین در . دین اولماد قبحه اخلاق ده
یوق در . بونک ایچین در که : قواعد اخلاقیه هانکی قومده مطلوب
اولان درجه سعادت تکفلدن قاصر قلمش ايسه ، بوجهنده کی
نقصانی او قومک عنلاسی ، فلاسفه منی اچکاله جالیشمش در . فقط
شوراسنی ده خاطر دن جیقار مامق لازمدر که : دین اوزرینه مؤسس
اولمایوبده صرف عقل اوزرینه مستند بولان قواعد اخلاقیه ،
اکثریت عظیمه بشریت ایچین هیچ بر وقت واجب الاتباع اولاماز .

ملک تسمیه اولغلری ناسه قارشى اظهار ایتیمکه اولدقلری صلاحک
کالی اعتبارله ایدی . ۱) حسن : بونلر بابل عراقده ایکی علاج
ایدیلر ، دیبور . (علاج : قوی ، ابری ، یاخود کفاردن بری
دیمکدر .)

سوزک خلاصه منی هاروت ايله ماروت ایکی آدمی . بونلر عراقده کی
بابلده ، یاخود باشقه بر بابلده کان صلاح واستقامتله اورتیه چیقیدیلر ،
محیطلرنده کی خلقی تمامیه کنیدیلر یته بندایدلرک اعتمادلرندن ، محبتلرندن امین
اولونجه اوللره سحر و کرامت تعلیمنه باشلادیلر . بونلر عندالناس حائر
اولدقلری مرتبه فی فائز ایتیمک ایچون . سحر و کلمات دأربرشى تعلیم ایدرکن
(انما نحن فتنه فلا تکفر) بزلر سزک ایچون بروسيله امتحان
واستلاز . صاقین بوسویلدکار منی تطبق صورتيه کفره کرمه بیکز .
دیرلردی . مقصدلری کنیدیلر یته دیکله یلرک قلبنده بوحيله و دسائسه
برشبه اویاندیر مامق و اورتیه آتدقلری یالانلرله طولانلرله برقات
دها منفعت واحتراس تأمین ایتیمکدی ، ناس بونلره جانب حقدن
وحی والهام طریقله سحر نازل اولدیغنه ایشانیورلردی .
نیکه کم یوقاروده ذکر ایتدیکمز (موسیقار ارجیانوس) قصه سوده
بوقیلدندر .

هاروتله ماروتک امثالی هر زمانده و هر مکانه موجود و مرئیدر .
کان استقامت کوسترنلرله صلحای ناسه ملک تسمیه سینه کتجه بو ،
اهل کتابک اوتدن بری عادتیدر . نصرانیلری ایشیدیرز که بر آدمی
استقامت و صلاح ايله مدحه ایلری کیتدکری زمان (ملک) دیرلر که
ملک دیمکدر . بناء علیه (وما انزل علی الملکین ببابل) نظم
جلیلانک معناسی شودر : یهودیلر کتاب الهی آرقه ارنده براقیدیلر ده
بابلده خلقه سحر تعلیم ایدن و « بو اوکره ندیککز انواع سحری
لطیف ایدرک کفره دوشمه بیکز . چونکه بز انجق وسيله ابتلا
وامتحانزه دین ایکی رجل صالحه وحی ایدیلدیکی مروی شیلره
تابع اولدیلر .

بوقیل شیلری کتب قدیمه وجدیده ده کوریه و یونان قدیم
تاریخنده کواکب وسائره به خیر و شر الهی دیندیکی و بونلرک برچوق
حکایه لری بولوندینی جمله مزجه معلومدر . فرنگلرک میتولوژی دیدکری
اساطیر بو خصوصه پک چوق معلومات ویرر .

قرآن کریمک تکفیر ایتدیکی آنجق او شیاطین البندر که ناسه
سحر تعلیم ایدرلر . زیرا بوسحر برطاقم ریاضاتی وجنلره ، یاخود
فوس فلکیه و کواکبه قارشى مناجاتی وخیر ، یاخود شر طانیلان
بعض ارواحه تضرعاتی استلزام ایدر که جمعی الهی بایشقه سینه
عبادتى تضمن ایتیمک اعتبارله شرکدر .

چونکہ نہ منہی ، نہ مؤیدہ سی اعتباریہ قدسی و لایتغیر بر مابقی جائز دکل درہ شو حالہ ، افندیلر ، بشری اوج سعادت و ترقیہ ایصال ایتک شاندن اولان قواعد و قوانین اخلاقیہ ہانکی دیندہ دایا زیادہ و دایا صریح ، اساسی ایسہ ، او دین ، طبیی در ، فطری در ، عمومی در .

افندیلر ، بو نقطہ نظر دن تدقیق ایتدیگمز وقت ینہ کورورزکہ : حقیقہ؁ طبیی ، فطری و عمومی اولق وصفی آنجق « دین اسلام » حازدر . بشریتہ تعلیم ایلدیکی قواعد و قوانین اخلاقیہ اعتباریہ دہ مسلماناق بر دین فطری در ، بر دین طبیی در ، بر دین عمومی در . چونکہ مسلمانلق دیمک ، اخلاق دیمک در . دین اسلامدہ کی حکمت عمرایہ مک محتوی اولدینی تفصیلات ، هر منصف مدقق حیرتله القا ایدہ جک درجہ دہ چوقدر .

هر منصف مدقق بلاتردد ، حکم ایدرکہ : دین اسلام ، حقیقہ؁ بر دین اخلاق در . بوتون مقصد و غایہ سی ، اخلاق بشرک اک یوکسک مرتبہ لہ جیقما سی در . مسلمانلق اخلاقہ نہ درجہ اهمیت و یردیکی حضرت پیغمبر حقندہ اک بیوک ثنا و تنظیم اولرق وارد اولان « وانک لعلی خالق عظیم - شہسز - ن ، محسن - اخلاقک یک بیوک بر مرتبہ عالیہ سی حازسک » آت کریمہ سیلہ « انما بشت لاعم مکارم الاخلاق - بن آنجق مکارم اخلاقی تماملاق ایچین بہت اولوندم » حدیث شریفدن یک واضح اولرق آکلاشیلدہ قدر .

افندیلر ، اخلاقک دین اسلامدہ نہ درجہ مہم بر موقعی اولدینقہ کوسترن دایا یک جوق آیات کریمہ ، بیکلرچہ احادیث شریفہ وارد . برکون حضرت پیغمبر افندیمزک حضور عالیرنده بر قادین موضوع بحث اولور ، هرکون اوروج طوتدینی ، بوتون کیچہ نماز قیلدینی ، واقط اخلاقی فنا اولوب دیلہ قومشورینہ اذا و یردیکی سوبلہ نیر . یوکا قارشق حضرت پیغمبر افندیمز : « اوقادیندہ خیر یوندر ، اهل جہنم در . » جوانی و یرر . بورادزدہ آکلاشیلیرکہ : مسلمانقدہ اخلاق ، اک بیوک عبادت مقاندہ ، وبلکہ دہ اوندن دایا مہم بر موقعہ در .

افندیلر ، سزہ یوبایدہ بر قاج حدیث شریف دایا سوبیلہ مک ایسترم . دقت ایدرسہ کز اسلامدہ اخلاقہ و یریلان اہمیتی آکلامقدہ کوجاک چکمزسکز : « ان الم المسید ایدرک درجہ الصوام القوام بحسن خلقہ و کرم ضریتہ - شہہ یوقکہ : استقامت اوزرہ بولان بر مسلمان ، حسن اخلاقی و کرم سچیہ سی سایہ بندہ دائمی صوم و صلات ایلہ مشغول اولان کیمسہ نک درجہ سی بولور . »

۲ - « ان العبد لیبلغ بحسن خلقہ عظیم درجات الآخرة و شرف المنارل و انه ضعیف العبادۃ و انه لیبلغ بسوء خلقہ اقل درک جہنم

وانہ لعابد - شہہ یوقکہ : بر قول ، عباداتی از اولدینی حالہ ، حسن اخلاقی سایہ بندہ درجات آخرتک اک بیوکریٹہ و منازل آخرتک اک یوکسکریٹہ نازل اولور . سوء اخلاقی سبیلہ دہ ، طابدر زمرد سندن معدود ایکن ، جہنمک اک آشاغی درکاتی بولور .

۳ - سوء خلق یفسد العمل کایفسد الخلل العمل و حسن الخلق لیزیب الخلیۃ کاتذیب الشمس الجمید - سرکہ بالی نصل افساد ایدوب بوزارہ ، سوء خلق دہ عملی اولہ جہ فساد ایدر . کونش بوزی ناصل اریترسہ ، حسن اخلاق دہ کنہلری ایلہ جہ اریتر .

۴ - الایمان بضع و سیمون شعبۃ فافضلها قول لا اله الا الله وادناها اماطة الاذى عن الطريق والحياء شعبۃ من الایمان - ایمان یتش بوقدر شعبہ (نوع) در . انضلی لا اله الا الله دیمکدر . ادناسی کذرکاه ناسدن اذا و یرہ جک بر شی رفع اتمکدر . حیادہ ایمانک بر شعبہ سی در .

۵ - « والذي نفسی بیدہ لا یؤمن عبد حتى یحب لایحہ ما یحب لنفسہ من الخیر - نفسی یدقدرتندہ طوتان الله عظیم لشانہ قسم ایدرمکہ : هیچ بر قول کندی نفسی ایچین ایتہ دیکی خیری مسلمان قاردہ شی ایچین دہ ایستہ مدکجہ ایمان اتمش اولماز .

۶ - « بر کیمسہ نک قلبی دیلہ برابر ، دیلی دہ قلبی ایلہ برابر اولوب سوزی ایشنه مخاف اولمقدن قور تولمقدجہ ، قومشوسی شرندن امین اولمقدجہ مؤمن اولماز . [۱] »

افندیلر ، بورادہ آنجق بیکدہ بری خاطر لایہ بیلدیکم احادیث شریفہ و آیات کریمہ دن واضحاً آکلابورزکہ : مسلمانلندہ وظائف انسانیه و حقوق اخلاقیہ ، ایمان ایلہ ، اوامر دینیہ ایلہ ممزجدر . بوتوری یکدیگرندن آیری طوتیق ممکن دکدر . هیچ بر امر اخلاقی بوقدرکہ ، امر دینی و ایمانی اولماسین ا بر عمل لسانی اولان (لا اله الا الله) کلمہ طبییہ سی سوبیلہ مک ناصل ایماندن بر جزؤ مہم ایسہ ، کذرکاه ناسدن اذیت و یرہ جک بر شیشی قالدیروب بر نثارہ آنمق دہ ایماندن بر جزؤ در . دینی آی بیان بر مسلمان نمازنی ، اوروجنی ، زکاتی ، حجی ناصل بر وظیفہ دینیہ اولارق طانیرسہ ، محافظہ صحتی ، طالعہ سی اتفاق ایتہ سی ، قومشوسی انجیتہ مہی ، ابنای نوعنہ کولر یوز کوسترمہ سی ، اولرہ الدن کن یاردیمدہ بولومای دہ بر وظیفہ دینیہ اولمق اوزرہ بللہر . بر مسلمانک نظرندہ قتل نفس ، ایچکی ، قمار ، زنا ، تجاوزات لسانیہ ، سرقت و غصب اموال ناصل بر رمصیت ایسہ ، غیبت ایتک ، لزومسز یرہ دیدی قودی یامق ، صحتہ ، ضرر بر شیشی یمک ، ادب و تربیہ ، مخالف اطوار ایلہ حیثیتی لکدار ایتک دہ معصیت در . حرام در .

الحاصل ، افندیلر ، دین اسلام ، السانہ یالکمز اللہنہ قارشق مکلف اولدینی وظائف تبدیہ سی تعلیم ایتککله قالمایورہ دنیا و آخرتیز

[۱] بو خصوصہ فضلہ تفصیلات آتاق ایستہ نلر « دینی دوسلر » نامندہ کی انو طاجزینک برنجی و اوچنبی کتابلرینہ مراجعت ایتلری لازمندہ .

مسلك فلسفى طرفندن اور تہیہ قونیلان مبادی اخلاقیہی دہ اسلامك
اهمال ایتہ مشن اولمسی واولری دہ الك صاغلام بر صورتہ تقریر ایتسی درہ
افندیلر ، بز مسلمانلرہ کورہ قوانین اخلاقیہك وظیفہ جہدك
استناد ایدہ جکی آنجق «دین» درہ ، ووحی الہیہ درہ ، فقط ، بزوحی
اساسی قبول ایتکله برابر الك علی بر فلسفہ طرفندن اخلاق ایچون
تعین ایدیلن مبادیہی قطعیا اہمال ایتش اولمایورز ، وظائف
اخلاقیہك بین لاسلام دینہ مستند اولمسی ، ماہیت عقلیہ سنی هیچ
بر وقتہ زدہ لہ مشدر . هیچ بر وقت عقل ایلہ دین آردہ مستند
بر جدال و منازعہ ظہور ایتہ مشدر . چونکہ بوتون اوامری (وحی
الہیہ) استناد ایتدیرن مسلمانلرہ مبناسی ، مبادی عقلیہ درہ ، دین
الك سالم والك متین بر فلسفہك اور تہیہ قویڈینی مبادی اخلاقیہ دن
هیچ برنی اہمال ایتہ مش (وحی) اساسی قبول ایتکله عقلی حاز
اولدینی یوکسك مرتبہ دن اشاعی دوشورمہ مشدر . بوی اثبات يك
قولای درہ . مسلك فلسفیه اخلاقہ ایچندہ الاسلام اولان (عقلیون) مسلك
فلسفیهی درہ ، دگی ، بوتون مبادیسی الہ الارق بز مبادیہ لہ بز مقایسہ
یابہ لم . نتیجہ دہ کورہ جکیزکہ بز مبادیہ ، اساس اولردن عبارتدرہ .
دینز اولری دہا صاغلام ، و دہا اساسی بز صورتہ تقریر ایتشدیر .

باقکر افندیلر ، فلسفہك اخلاق ایچون کشف و تعین ایلدینی
مبادیك لہ مهمی (اختیار) درہ ؛ انسانك عملندہ مختار و ارادہ سنہ صاحب
اولمسی درہ . اختیار صاحب اولیان بر آدمك عملندہ بر قیمت اخلاقہ آرائیلہ مازہ
چونکہ بویلہ بر آدم فاعلیتندہ مضطر دیمکدر . راسیونالیستلر اختیار
مبدی قبول ایلدیکلری ایچین انسانك هر یایدیشدن مسئول اولمسی دہ
قبول ایتشدیر . عجبا مسلمانلق بواساسی اہمال ایتش میدر ؟ اصلا
عقلی اساس آنخا دایدنلر جہ اخلاق ایچون لہ مهم بز مبادی اولان بواساس ،
ذاتاً دین اسلامك قبول ایلدینیک انسانك لہ مهم دن بری درہ . اوت ، (وحی) ہ
مستند اولان مسلمانلق ، (اختیار و ارادہ جزئیہ) بی لہ مهم بر
اساس اولق اوزرہ قبول ایتشدیر . دین اسلامہ کورہ هر انسان عملدہ
حزدر . وسیلہ سعادت اولدیلرہ جک شیلری کندی ارادہ و قدرتیہ
کسب ایدر . عقلیہ نتائج عملیہ سنی عبادہ و ارادہ سیلہ تقدیر ایدر ،
یا بوب باعنامق جہت بردن برنی ترجیح ایدر . انسان افعال اختیار یسندن
هیچ برندہ مجبور دکل درہ . اختیار و ارادہ جزئیہك مبادی اسلامیہ دن
اولدینہ شو آیت کریمہ لک بلع بر شہدیر .

(ایس للانسان الاماسی = انسان ، جالیشدینی شیدن باشقہ سنی
بولہ ماز .) ، (فن یعمل مثقال ذرہ خیر ایرہ ، و من یعمل مثقال
ذرہ شر ایرہ = هر کم ذرہ مقداری خیر ایشارسہ آتی بولور ، هر
کم ذرہ مقداری شر ایشارسہ آتی بولور .) بولادہ دہا بوزلر جہ
ایات کریمہ ، وارکہ اولری ذکر ایتہ وقت مساعد دکلدر .

ایچون محتاج اولدینمز شیلرک هر تورلو ایچہ لکری دہ بزہ اوکرہ تیور .
بر وظیفہ تعبدیہ اولان نماز ایلہ اور وجک یانی باشندہ دائما ایشای نوہمزہ
موا آتی دہ امر ایدر . قوانین مدنیہ مزک اجرای احکامی دہ وظائف
دینیہ مزدن بر جزو مهمدر . روحی و جسمی وظائف شخصیتہ من
حقلہ طور غولق و بر وجک تفرعات و تفصیلات ایلہ تعین ایدلشدیر .
احوال شخصیتہ من ایچون اساسی قاعدہ لہ وضع اولومشدر . افراد
حالیہك ، روحینك ، قومشورلرک ، احبابك یکدیگرہ قارشى حقوق
و وظائفی بوتون ایچہ لکریلہ تشریح ایدلشدیر . بوتونک هبسی بار آیت ،
یا خود بر سنتلہ تقریر بیور ولدینی جہتلہ بوتون برر وظیفہ دینیہ اولہ رق
تلقی اولنور .

افندیلر ، شمدی حق الانصاف دوشولہ لم . بوتون ایچہ لکریہ
قدر قوانین اخلاقیہ و وظائف انسانیہی ک اساسی بر صورتہ تعین
و تشریح ایدن بر دین ، « دین طبعی » ، دین فطری ، دین عمومی «
اولماری ؟ اور تہ دہ بویلہ بر دین وار ایکن باشقہ سنہ دین عمومی دنیہ
بیلک امکانی واری ؟ مادامکہ بویلہ درہ ، بر درجہ عالی ، بر درجہ
شامل اولان بر دینك سالکری ایچین اخلاقك اساسی باشقہ برلردہ
آرامق مرحالہ کولونج برشی اولور ، دگی . اخلاقك دینن آری
اولدینقی ، آری اولماسی لازمکلدیکنی ادما ایتک یا مسلمانلق
نیامہك ، یا خود مرہ اولورسہ اولسون کور کورینہ عربی تقلید
ایتکدر . اوت ، قرینك سالک اولدینی دیندہ قواعد اخلاقیہ مطلوب
اولان درجہ سعادت تکفلدن قاصر اولدینی ایچون بوتقضانی او قومك
عقلی ، فلسفہی اکمالہ جالیشمش ، وحتی اخلاقك دیندن آری
اولدینقی ادعاہ قدر وار مشدر . فقط ، مسلمانلق السانی تکملک ک
یوکسك درجہ لرینہ سوق ایدہ جک قوانین اخلاقیہی بوتون تفصیلانیلہ
تقریر ایتش اولدیندن بویلدہ باشقہ بر دوشونجیہ حاجت قلم مشدر .

افندیلر ! کورولورکہ اسلام دیمک ، اخلاق دیمکدر . مسلمانلقدن
غایہ اخلاقیہ . بو جہتلر آکلاشیلدقدن صوکرہ شمدی باشقہ بر
نقطہك ایضاحہ کیورم .

افندیلر ، بندنہ کنر اخلاقك دیندن آری اوتلایاجقنی ، قوانین
اخلاقیہك آنجق « دین » . استناد ایدہ بیلہ جکنی ادما ایتشدیم . حال بوکہ
اخلاق باشقہ اساسلرہ استناد ایتدیرمک ایستہ یئلردہ وارددر ، بونی دہ بیلدورم .
فلاسفہ ندیمہ وجدیدہ طرفندن بو خصوصیتہك چوق نظر یلر سرد ایدلشدیر .
بو نظریلرک ایچندہ ک سالم مسلك ، قاعدہ اخلاقیہی صرف عقلدن
استنباط ایدن مسلکدر . وظیفہ مبدی یا لکیز عقل اوزرینہ تاسیس ایلہ
(حق ، خیر ، حسن) کی مبادی عالیہی غایہ کال ایدین نظریات
فلسفیہ درہ . شمدی بورادہ ایضاح ایتک ایستہ دیمک می ، ک عالی بر

افدیله، احتمال که مسلمانان کذا و قدره ایمان ایتلانی
[بواسطه مناقض کی کورنر اولور. فقط، مسلمانان قدره
ایمانک نه دیمک اولدینی لایقینه آکلاشیلدقدن سوکره بوکی
تلقیلرک بک یا کلس اولدینی کندی کندیته تبین ایدر. بر
مسلمانان قدره ایمان ایتلانی دیمک، خبر و شرک خالی الله تعالی اولدینه
قائل اولسی دیمکدر. هر شیک الله نسبت اولونسی، واضح اولنه
نسبت دیمک اولدیندن غایت دوضرو و هیچ در. بناء علیه بر مسلمان،
هم عظمت و قدرت صاحبی بر خالق کائناته و ادکامد بر (اراده کلیه)
یه قائل در، هم ده قانون اخلاقینک، مسئولیتک متوقف علیهی اولمق
اوزره انسانده بر (اختیارک، بر اراده جزئییه) نک وجودینه و ثواب
و عقابک، یعنی مسئولیتک ده اراده جزئییه ترتیب ایتدیکنه قائل در.
بو اعتبار ایله قدره ایمان، اختیار مبدائیله برلشمش اولیور. بونلرک
برلشمشده استبعاد ایدیله جک بر جهت قالماز. مسلمانلرک، کائناتده
قانون مطلق اولان اراده کلیه الهیه قائل بولونملری، اخلاقک مبدئی اولان
اختیار و اراده جزئییه فی السانندن سلب ایتمز. ذاتاً قدرت بشریه فوقنده بر.
قدرت حاکمه به قارشی انقیاد ضرورتی حسن ایتمه ن نه بر قوم، نه بر
فرد واری در؟ اختلاف یالکیز بو قدرت قاهره فی تعیین ایله اوکا اسم
ویرمکده در. بناء علیه قدره ایمان، او قدرت حاکمه به ایمان دیمک اوله جنی
جهتله، بویله رایمان السانندن اراده و اختیاری سلب ایتمز. قدره ایمان
اساسی اختیاریلکه منافی کی ظن ایدنلر، هر حالده مسلمانان فی
آینی تدقیق ایتمه مش اولانلردر. مسلمانانق بر طرفدن قدره ایمانی
اصرایدکن، دیگر طرفدن بزه شو بولده نصیحتلر، اصرار، یریور:
«ای مؤمنلر، وقوعی ملحوظ اولان تهلیکه به قارشی اولجه احتیاطی
تدبیرلر ده. لکن [۱]»، «جذام صاحبندن، جذام عله مبتلا
اولان آدمدن ارسلانندن قاجار کی قاجیکز. او، بروادی به اینرسه،
سز باشقه بروادی به اینکز [۲]»، بریده طاعون اولدینی خبرینی
آبرسه کز طاعونک اوزرینه کیتمه یکز. بولوندیکنز یرده طاعون
اولورسه اونندن قاجارق اورادن جیقماییکز، یعنی فرار صورتیه
او عملکندن خارجه جیقماییکز. [۳]

دیمک که، مسلمانان قدره قدره ایمان، اراده و اختیاری سلب ایدرک
فی تهلیکه یرمه بی، تهلیکه به قارشی مسافه بی لز، مسز کورمه بی
ام ایتمه یور. مسلمانان قدره اراده و اختیار، انسانی الک مهم بر اساس در.

ایا ایها الذین آمنوا اخذوا حذرکم - قرآن کریم.

فوا صاحب الجندام کایق الاسد اذا هبطوا و باقاه بطرافیره. حدیث شریف.
ایستهم بالطاعون بارض فلا یندخلوا علیه و اذا وقع و انتم بارض فلا تخرجوا
حدیث شریف.

افدیله، عقلی اساس اتخاذ ایدنلر کوره اخلاقک مبادیسنندن
بری ده مسئولیت در، دگلی؟ شمندی بواسطه کده مسلمانان قدره حائر
اولدینی اهیق تدقیق ایدلم.

افدیله، مسئولیت مبدئی ده دین اسلامده بک صریح و اساسی
بر صورتده تقریر ایدیلشد. مسلمانان قدره مسئولیت بک مهم بر اساس در.
دین اسلام، انسانی مسلوب الاختیار عد ایتدیکی ایچون نتایج
اعمالیه سنندن هر فردک بالذات مسئول اوله جنی اساسی ده قبول
ایتشد. دین اسلامک تأسیس ایتدیکی مسئولیت، هر عقل
سلیمک بلا تردد قبول ایده جکی مسئولیت شخصیه در. دین
اسلامه کوره نتایج اهم لندن مسئول اولمان هیچ کیمسه یوقدر.
حق پیغمبرلر بیله مسئولدر. مسئولیت مبدئی تقریر ایدن بک جوق
آیات کریمه و احادیث شریفه وارسده، بوراده خاطریه کلن برایکی
دانه ایله اکتفا ایدمک: «ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیر و اما بانفسهم»
بر قوم، کندی نفسلرینی، کندی سجه لربی تغیر ایتدیکه الله تعالی ده
اونلر ویرمش اولدینی شیلری، اونلر احسان ایتدیکی نعمتاری
تغیر ایتمز. [۱]

«لا تنزل قدما ابن آدم يوم القيامة عنده تعالى حتى يسأل عن
خمس: عن عمره، فیم اقامه و عن شبابه فیم ابلاه و عن اماله من این اکتسبه
و فیم انفق و ماذا عمل فبما علم» قیامت کوننده آدم اوغلی یس شی دن
سئوال اولونمقدجه ربک حضورندن آیربلار: عمرینی نه ایله ایتد
ایتدیکنندن، کنجلیکنی نه ایله پییر ایتدینندن، مالی نرهدن قازانوب
نرهبه صرف ایتدیکنندن، اوکرندیکی شی ایله نه دورلو حامل
اولدینندن [۲]

ایشته افدیله، بویله بر جوق آیات کریمه و احادیث شریفه و ارکه:
مسئولیت شخصیه نک مسلمانان قدره بک مهم بر اساس اولدینی کوستریر.
مسلمانانق تقریر ایلدیکی مسئولیت، هر عقل سلیمک بلاتردد قبول
ایدم جکی مسئولیت شخصیه اولدینی سوبله مشدم، دگلی؟ ..

مسلمانان قدره اساس بو اولدینی ایچین هیچ بر کیمسه باشقه سنک
اعمالندن مسؤل اوله ماز. بناء علیه دین اسلام، آبا و اجدادک معصیتندن
اولاد و احفادک مسئول اولماسی متضمن اولان (معصیت اصلیه)
نظریه سی بک آجیق و قطعی بر صورتده رد ایدر. اوت، افدیله،
خرستیانان قدره مهم بر اساس اولان و فقط عقل و منطقله تألیفی ممکن
اولمان (معصیت اصلیه) نظریه سی مسلمانان قدره قطعاً مردود در.
«ولا تزرو ازره و زر اخری = کناه ایشله مک شانندن اولان هیچ
بر کیمسه دیگرک کناهنی بولکنمز [۳]

[۱] آیت کریمه.

[۲] حدیث شریف.

[۳] قرآن کریم.

« قل اطيعوا الله واطيعوا الرسول فان تولوا فانما عليه ما حمل وعلیکم ما حملتم وان اطيعوه تهتدوا وما علی الرسول الا البلاغ المین = حییم ، سن اولره دی که : الله ورسوله اطاعت ایدیکز ، اگر بوطاعتدن امراض ایدرسه کز ، رسولک امر تبلیغه کندیسنه تحمیل اولان مسئولیت انحق کندیسنه ؛ امر اطاعتده منز تحمیل اولان مسئولیت انحق منز راجعدر . مع فیہ اگر اطاعت ایدرسه کز نال هدایت اولورسکز ، رسولک وظیفه سی باکز آجقجه تبلیغ ایتدکدر ، بوندن بائقه نه قایشماز »

« یا ایها الناس اتقوا ربکم وخنوا یوما لا یجزی والدین وادم ولامولود هو جاز عن الله شیئاً = ای ناس اگر کزین قورقیکز ، اولیه بر کوندن . قورقیکز که : هیچ بر بابا اولاددن طولای هیچ بر مکافات و مجازات کورمز . نه اولادک ابویننه ، نده ابینک اولادنه قائده . ضرری دو قونماز [۱] »

افندیلر ، شو ایتدردن پک واضح اولهرق آکلایلیکده مسلمانلقده عقل و حکمته مغایر اولان (معصیت صلیه) نظریه سی یوقدر . حالبوکه (معصیت صلیه) بر اساسدر ، اجسادک معصیتده احفاد توارث ایتددر . هر نه قدر جرائم و معصیتلرک شخصیتی عقل و حکمته موافق ؛ بر کیمسه نک کناهندن دیکرینک م ثول طوتولده سی عدالت الیهیه لایق ایسهده خرسقیانلقده بوله دکلدر . خرسقیان عقیده ایسهده کوره ایلک ابوینزک معصیتی صکره دن کلن بوتون اولادواحفادینه تنقال ایتددر . هر دکل ، مصوم دکل ، کناهکار اولهرق دوغار .

هر کس ایلک ابوینک معصیتده توارث ایدر . حتی حضرت عیسی بر یوزینه کاجیه قور بوتون انانلر کناهکار دوغور وینه کناهکار اولوردری . عیسی بشریتی قورتارمق ایچون کلشدر . عیسی ابن الله اولدینه ایمان ایدر . و کناهکار یقایی قور تارلر .

خرسقیانلقده ، افیز اصولی اشته بودر . بیاسلرک سریمش اولدنلری ، قاج دامله صوابله انانلر و معصیت اصلبدن قورتولورمشا ؛ چونکه اللهک (حاشا) بر یوزنده وکل مطاقی اولان راهب و پاپاسلرک اللریله اوزرینه بر آرزو سر بیلانلر عیسی نک ابن الله اولدیغی تصدیق ایتمش صابیه جملردن آراق مالجه کناهلرد . صبر لوب چیقورلرمش ؛ فقط بومالیه ی کورمزسه ، ولوکه دنیا کک صالح آدمی اولسون ، او آدم و بال عظیمدن قورتولده مازمش ؛ چوجقده اولسه نه قورتولامازمش ؛ افندیلر ، اشته خرسقیانلقده کی مسئولیتک ماهیتی ؛ بونده اخلاقی برجهت وارمی ؟

شمی خرسقیان اولان عقلا و فلاسفه اخلاقی دیندن ایبارق . بادی اخلاقیه ی عقل اوزرینه استناد ایتد . مشرسه ، بزمده بوبله

یا بما من ايجاب ایدرمی ؟ . بوبولده بر مسئولیت تلقین ایدن بر دین ، البته عقل و حکمته موافق ایلمازدی . البته آدرو با عقلا و حکما سی بوبله بر شیشی قبول ایتدیه رک مسئولیت ، بیدآزده عقل اوزرینه ایتنا ایتدیه جکلردی . فقط ، مسلمانلق بوبله می در ؟ . اسلام ؛ اولنک تأسیس ایلدیکی مسئولیت ، شخصی در ، بونکله برابر عمومی در . هر فرد شامل در . هیچ بر فرد ، حتی بیغمه بر بیه اولسه ، ینه مسئولیتدن یقایی قورتارماز .

اوت ، افندیلر ؛ اسلامک وضع و تأسیس ایلدیکی مسئولیت شخصیه اوقدر عمومی در که : بوندن ادا و سرسلینده قور تولامایه جکلردر . عقیده اسلامییه کوره اولریله مسئولدر ؛ « فلذلک ان الذین ارسل الهم ؛ انسان المرلین = البته کندیلرینه پیغمبر کوندردیکمز ایتدی مسئول اید جکمز کی ، مسلمانلقده مسئول ایدم جکمز » آیت کریمه . سندن آکلایلیکده : هر اسر و اشارتی امتیجه مطاع الان بر نی ذیشانده کرک افااندن ، کرک وظیفه رسالتی تبلیغ ایدیشدن مسئولدر . حالبوکه طفل نوزادی بیه کناهکار ع ایدن خرسقیانلق بابایی لایسل عد ایدییور . پاپا شریعت وضع ایدر . وضع ایتدیکی شریعت مغایر حرکتی کورولسه بیه مطاعدر . چونکه لایسلدر ، مسلمانلقده ایسه « لایسل » یالکمز جاب حقددر .

افندیلر ، بوردده مهم بر نقطه یه داها اشارت ایتک ایستدیم ، مادامکه مسلمة نلقده مسئولیت بوقدر عمومی در ، انانلر و مرملین بیه مسئولیتدن قورتولامایه جکلری بیلدرمش در ؛ شو حاشا ، بیس حکومتی ، پادشاه و خلیفه یی غیر مسئول عد ایتک دوغور دکلدر . وده افال و تصرفاتندن طولای مسئولدر . همده اونک مسئولیتی هر کسندن زیاده در . مقامک عظمتی استبدده مسئولیتی در . بویو کدر .

شریعت اسلامییه نظرنده پادشاه ، خلیفه ده افرادکی در . کرک بیاسی ، کرک جزائی ، کرک حقوقی مسئولیتک هر نوعیله مسئول اولور . پادشاه و خلیفه ، اولیه سوس ایچون دکلدر ؛ مسلمانلرک دینی و دنیوی ایشلری محافظه و مدافعه ، عدالتی اقامه ، وحدت اجتماعیه ی تأین ، شوکت اسلامییه ی علا ایلده جکدر . مکلف اولدیغی شیلری بیه ماز ، پاپایه قدرتی ایلماز ؛ باطریقین مستقیم شریعتدن انحراف ایدرسه همان بر فتوی شرعی ایله امت طرفدن خلع ، یعنی عزل اولنور ، که بوس مسئولیت سببدر . آنلاک بر سبب شرعی بوق ایکن بغیر حق نفوس محرمدن بری قتل ایدن برخلیفه ده شرعاً قصاص اولنور . بوده مسئولیت جزائی در . الحاصل هر هانکی بر فردک خلیفه دن بر آلاچی ، برحق اولسه محکمه یه مراجعته او حققی ایتد . محکمه ده حکم ایدره ؛ حق صاحبه ادا ایدیلر . بوده مسئولیت مالیه و حقوقیه در .

حالی افندیلر ، نظر شریعتده هر فرد مسئولدر . عموم خرسقیانلرک پاپا حقه کی اعتقادلری ایله انکیزلرک قورالری سختنده ثقل لفاق ایشله مزه

دیگه دن اضلال ایتدکاری کیمسه لرك کناهرنی بوکانه لرك کناهی نه فنا ، نه آغردر !

حدیثلرده شونلردر : (من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها ، من سن سنة سيئة فله وزرها ووزر من عمل بها الى يوم القيامة - هر کیم آبی بر عادت احداث ایدرسه هم بونک اجرینه ، همده امت ونکله عامل اولدقچه ، آنلرك اجری مقداری بر اجره نائل اولور . هر کیمده فایر عادت احداث ایدرسه نیامت کونه قدر هم کندی عملک کناهنه ، همده آنکله عامل اولانلرك کناهنه گرفتار اولور .)

ایکنجی بر حدیث : (اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلاث صدقة جارية وعلم ينفعه او ولد صالح يدعوه - آدم اوغلی اولدیکی وقتده عملی منقطع اولور . یالکیز وچ شیدن منقطع اولماز : بری دنیاده ایکن ایشلهدکی صدقه جاریه (مسجد ، خسته خانه ، مکتب ، مدرسه ، چشمه وامشلی خیرات) . دیگرکی کندیسندن انتفاع اولان بر علم ، او جنجیسی ده آرقسندن کندیسی ایچون خیر دعا ایدن بر ولد صالح) ایسته افیدیلر ، دیدیکم کبی ، بلکه بونلری کوروچه اسلامده مسئولیت شخصیه نك موجود اولمادی خاطرده کله بیایرسده ، فعلاً اوله دکدر . بونلردن آکلاشلان معاً ، کوربورسکیزکه ، مسئولیتک بر کیمسهدن دیگرینه کچمهسی دکدر . بو آیت وحدیشلر برینک پائش اولدی برنی دن دیگرینک مسؤول اوله جغنی دکل ، بلکه ایشلمش اولان بر عملک ، ایشلمش اولان بر خیر وشرک باشقه سنده ساری اوله جغنی کوستیرر . چونکه بو آیت وحیشلرده باشقه سنک عملیه مثاب ویا معاقب اوله جغنی بیلدیریلن کیمه لار اساساً عملده خالی دکل درلر ؛ هر برینک کندیلردن باشلا یوب آخره تعدی وسرایت ایدن بر عملاری واردر . او عملار اساساً مسئولیت ذاتیلری تحتده کندیلردن صادر اولمشدر . بناء علیه اونلرك نفع وضررلری تمامی ایتدکجه آنلره مترتب اولان ثواب وعقابدن ، مسئولیتدن اولکی قاعده لری نك ده حصه مند اولمسی نك طبیعی برشی در . بناء علیه خرسنه بانه اولان غیر معقول وغیر منطقی (معصیت اصلیه) نظریه سبله بعض اشخاصک (لایسل اولمسی اساسی مسلمانانده بوقدر . ایسته وده اسلامک فطری ، طبیعی ، عمومی و معقول بر دین اولدیغنی کوستیرر .

مهمه بر بیاننامه

هند خلافت قومیتسی طرفدن نشر اولونمشدر :

« انکلتزه حکومتنک یونان تورک مسئله سنی - قونفرانس صلح شراطلندن آکلاشیلدی وجهله - تمحیج حدود شکیلده حله چالیشمسی ، تراکیا ، استانبول ، آناتولی ، اراضی مقدسه وتورک امپراطور اغنک عربجه قوتوشولان ولایتلرنک مستقل اولملاری حقنده

اعتقادی کبی غیر معقول بر اعتقاد مسلمانانده قطعاً بوقدر شوخاده ، افیدیلر قانون اساسی نك (ذات حضرت بادشاهینک نفس هما یونلری مقدس وغیر مسئولدر) ماده سی شریعت اسلامییه الله قابل تألیف دکل در . ذاتاً بوقاعده یی آوروپالیر قومشدر . اصل مؤسسی انکلتزلردر . آوروپا بر مقصد مخصوص اوزره وضع ایدیلن بوقاعده بزم قانون اساسیمزده عیناً آلمش ، وقتله برم قانون ساسی یی یانلیر بوخصوصده آوروپا دولتری تقاید ایشلدر ، که چوق یا کاش ر . هر مملکت ساسی قاعده لری ، اداری دستورلری کندی اجتماعاته اویون اولماز ساقاده برینه مضرت تولید ایدمکچي محقق در .

یوقارید بری ایضاح ایلدیکم بوسئولتی رحیث شریفدن استخراج ایدیورم ، که اوده شودر : (الاکلکم راع ، کلکم مسئول عن رعیتہ ، فالامام علی الناس راع وهو مسئول عن رعیتہ ، الرجل راع علی اهل بیتہ وهو مسئول عن رعیتہ . والمأة راعية علی اهل بیت زوجها وهي مسئولة عنهم . وبعد الرجل راع علی مال سیده وهو مسئول عنه رعیتہ - آبی بیلکیزکه ومتینظ اولکیزکه هر بریکز جواباندر و هر بریکزده سوروسندن مسئولدر . امام المسیحین ، امور عبادده ولایت عامه حق کندینه تقویض اولن خلیفه جواباندر وسوروسندن ، یعنی عموم رعیتدن مسئولدر ، بونون تبعه سندن اونلرك حقنی مدافعه و محافظه ایدمه ممکن ، اونلرك ضیاعندنه مسئولدر . ارکک اهل وعالی اوزرینه چ . بندر و آنلرك حقوندن طولانی مسئولدر . قاین ز جهنک خانه نك جواباندر واحوال تبعه سندن مسئولدر . خدمتچی افندیسنک مالی اوزرینه جواباندر واوندن مسئولدر . الحاصل ، آبی بیلکیزه یانیق بولنک که هر کز راعی وهر کز تحت اداره کزده بولن راعیه کزده مسئولکزه افیدیلر ، مسئولیت اساسی ، بادشاهلر وحتی بیتمبرلرده داخل ولدی حالده ، بونون فردلره قدر تشمیل ایدن دساتیر اسلامییه بونو صراحتیه اورته ده طورور ایکن بونک ایچون باشقه اساسلر وضعنه حاجت قایلیمی ؟ . اصلاً له الحما لیزده اخلاقک اساسی اولان مسئولیت شخصیه یی الک ایجه نقطه سنه قدر ته بن ایدن بردن واردر . اوزرم احتیاجزی تأیینه کافی در .

افیدیلر ، مسلمانانده (معصیت اصليه) نظریه نك مردود اولدیغنی ، وهیچ بر کیمسه دیگرینک ایشندن طولانی مجازات ومکافات کوره مبهجکی سوبله مشدم . احسان که بونقطه به شمعی سوبله به حکم آیت وحدیشلره اعتراض ایتک ایسته بیلر بولنو . بو آیت وحدیشلری سنده اتخاذا بیدرک اسلامده کی مسئولیتکده مسئولیت شخصیه اولمادی ایلری سورولمیه قالدیلر . بناء علیه بونلری ده ایضاح ایلدیم . آیت شودر : (لیجواوا اوزارهم کاملة يوم القيامة . من اوزار الذین یصلونهم بغير علم الاسماء یزرون - قیامت کوننده کندی کناهلری کاملاً یوکندکدن ماعدا برده آکلامدن ،